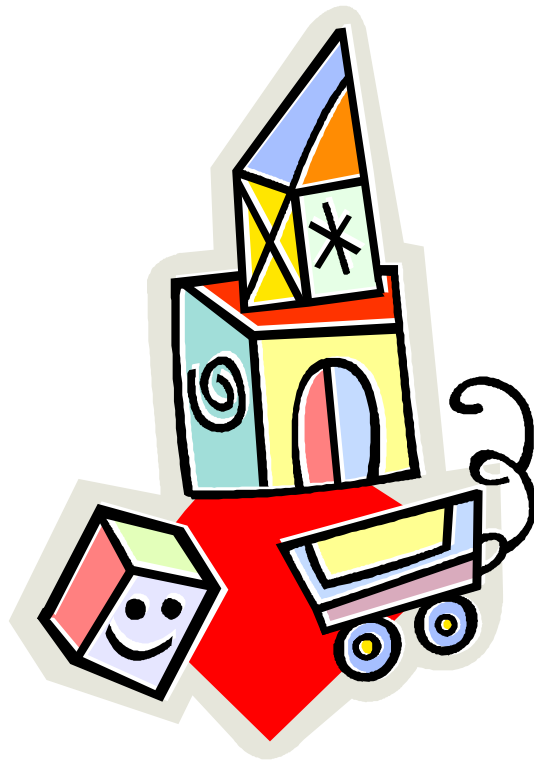

eksote

Lapsen kielen kehitys II

Kielen ja puheen kehityksen tukeminen

PUHUMAAN OPPIMINEN

Puhe on ihmisen tärkein ilmaisun väline. Pieni lapsi oppii äidinkielen vuorovaikutussuhteessa ympäristönsä kanssa. Vanhempien ja hoitajien osuus puheen mallina ja edistäjänä on ratkaiseva. Voit auttaa lapsesi kielellisten taitojen kehittymistä puhumalla ja leikkimällä hänen kanssaan, lukemalla hänelle sekä kannustamalla lapsen omia puheyriä.

Yksilölliset erot kielellisessä kehityksessä ovat suuria. Siksi on tarpeetonta verrata lapsen puheenkehityksen nopeutta ja tasoa sisaren, veljen tai naapurin lapsen puheeseen. Lapsi ymmärtää yleensä enemmän kuin pystyy itse ilmaisemaan puheellaan.

Alle vuoden ikäisenä lapsi osoittaa ymmärtävänsä useita sanoja ja sanontoja. Hän näyttää esimerkiksi pyydetyn lelun, ruumiinosan tai vaatekappaleen. Ensimmäisen sanansa lapsi tuottaa yleensä noin vuoden iässä.

Varsinainen puhuminen on kyseessä, kun lapsi oma-aloitteisesti antaa nimen näkemälleen esineelle tai asialle.

Joidenkin lasten ensimmäiset sanat tulevat lähes 2-vuotiaana. Yksilölliset erot puheen alkamisajankohdassa ovat normaaleja eikä vanhempien pidä turhaan huolestua liian aikaisin. Puhetta alkaa tulla, kun lapsi on siihen kypsä.

Vuoden ikäinen lapsi joteltelee vielä runsaasti, ja vain osa puheesta on ymmärrettävää. Lapsi ilmaisee kokonaisen ajatuksen yhdellä sanalla, esim. maito = anna maitoa, maito kaatui, mukissa on maitoa jne. Ilmaisutaito kehittyy vähitellen yhä monipuolisemmaksi kielellisten taitojen hallinnaksi.

Nelivuotiaan puhe on jo sujuvaa ja lähes vaivattomasti ymmärrettävää. Lapsi pystyy muodostamaan selkeitä lauseita. Yksittäisten äänteiden muodostamisessa (s, r, l) esiintyy vielä yleisesti vaikeuksia.

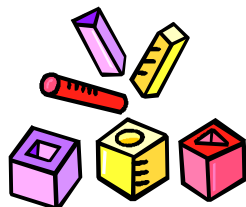
NÄIN TUET LAPSESI KIELELLISTÄ KEHITYSTÄ

SOPIVAT LEIKKIVÄLINEET

Näkö-, kuulo- ja kosketushavainnot luovat pohjan myöhemmälle ajattelun ja puheen kehitykselle.

Lapsenne tarvitsee kehittyäkseen monenlaista kuunneltavaa, katseltavaa ja kosketeltavaa. Pohdi vanhempana näitä asioita ja käytä mielikuvitustasi sopivien leikkivälineiden järjestämiseksi. Jokaisesta kodista löytyy sopivia tavaroita lapsen käyttöön.

Opeta lapsesi seuraamaan kaikkea mielenkiintoista ympärillään ja ilmaisemaan puheellaan huomioitaan ja kokemuksiaan.

PUHUMINEN KANNATTAÄ

Osoita lapselle, että iloitset hänen oppimistaan uusista sanoista. Anna hänen huomata, että puhuminen kannattaa, koska sillä tavalla hän pystyy ilmaisemaan itseään. Älä vaadi puhetta äläkä sanoja, sillä tällöin lapselle saattaa muodostua kielteinen asenne puhumista kohtaan tai hän tulee liian tietoisesti puhumisestaan.

Yleensä puhetta ei tarvitse varsinaisesti opettaa lapselle, sillä hän haluaa itse oppia ja nauttii taitojensa kehittymisestä.

Lapsi puhuu sitten, kun on kypsä siihen.

AIKAA KUUNNELLA

Anna lapselle aikaa ilmaista puheella asiansa. Älä yritä arvata tai sanoa itse lapsen puolesta. Tällöin saatat viedä häneltä oppimisen ja onnistumisen ilon.

Kun lapsi on oppinut ensimmäiset sanansa, hän käyttää niitä mielellään. Hän haluaa olla niiden avulla kanssakäymisissä tuttujen kanssa.

Kiireinen ilmapiiri ja hoputtaminen saattavat hämmentää lasta, mikä taas saattaa aiheuttaa takeltelevaa puhetta. Yritä järjestää kiireettömiä hetkiä, jolloin Sinulla on aikaa kuunnella lasta.

Lapsi tarvitsee myös hiljaisuutta, aikaa omien ajatusten kehittymiselle.

LORUT

Leikittele kielellä lapsen kanssa. Jo pieni vauva nauttii rytmikkäistä loruista ja sormileikeistä, vaikkei vielä ymmärrä sanojen merkitystä. Eikö vain Sinunkin äitisi hypittänyt Sinua polvellaan ja leiponut Paka papa pullaa kanssasi?

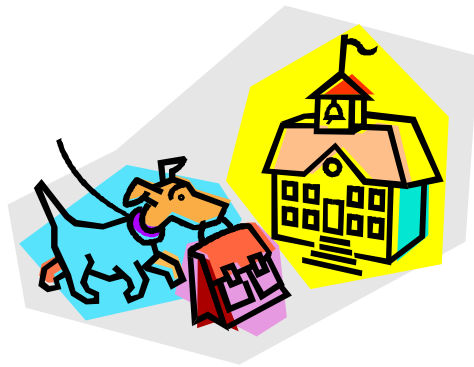
Runot ja lorut kiinnostavat ja ennen pitkää lapset haluavat riimitellä niitä itsekin. Aikuinen voi esimerkiksi aloittaa lorun ja lapsi jatkaa siitä tai keksii lopun.

KESKUSTELU

Muista, että luonnollinen keskustelu on paras tapa edistää lapsen kielellistä kehitystä. Kannusta lapsen koko itseilmaisua, jolloin hän puheensa lisäksi oppii

käyttämään myös ilmeitä, eleitä, vartalon liikkeitä sekä erilaisia äänenpainoja.

Lapsi oppii äidinkielen vain sitä kuuntelemalla ja käyttämällä. Hän tarvitsee Sinua oppiakseen puhumaan.

Yhdessä voitte miettiä erilaisia asioita. Mitä metsästä voi löytää, minkä värisiä eri asiat voivat olla. Onko mahdollista pakata matkalaukkuun harava, miksi ei jne.

KIRJAT

LUKUHETKET

Ohjaa lapsesi kirjojen maailmaan mahdollisimman aikaisin. Kirja tulee kielen kehitystä. Se kehittää lapsen sanavarastoa, lausetajua, mielikuvitusta ja antaa tietoa todellisesta maailmasta.

Vietä lapsesi kanssa lukuhetkiä, jolloin katselette kirjoja, luet ja juttelette luetusta lapsen kanssa. Lukuhetki on aina myös lämmin läheinen yhdessäolon hetki.

KATSELUKIRJAT

Ensimmäinen katselukirja kannattaa hankkia jo lapsen ollessa puhumaan opetteluvaiheessa. Kirjassa tulisi olla yksinkertaisia, selkeitä kuvia tutuista esineistä ja asioista.

Kun näytät ja nimeät katselukirjan kuvia, jää lapselle vähitellen mieleen uusia sanoja.

Kuvat ja siihen liittyvä aikuisen puhe auttavat lasta oppimaan asioiden ja esineiden nimiä, yhteenkuuluvuuksia jne. Lapsi osallistuu lukemiseen siten, että vähitellen pyydät häntä näyttämään tai kertomaan tuttuja asioita aikaisemmin luetusta ja katsotusta.

ARKIELÄMÄN TODELLISUUS

Yhteisten lukuhetkien kirjoja valitessasi Sinun tulee muistaa, että pieni lapsi ymmärtää ja ajattelee asioita eri tavalla kuin koululainen.

Lapsi kyllästyy liian vaikeaan kirjaan. Noin 2–3-vuotias lapsi jaksaa kuunnella loputtomasti lyhyitä, kuvitettuja kertomuksia lapsen jokapäiväiseen elämään liittyvistä asioista ja tapahtumista. Arkitodellisuus kiinnostaa aluksi, mutta 3-vuotiaasta lähtien myös sadut.

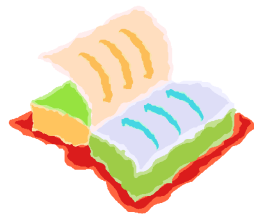

SATUKIRJAT

Nelivuotias jaksaa kuunnella pitkiäkin satuja ja eläytyy voimakkaasti satujen tapahtumiin. Lapsi voi samastua kirjan henkilöihin sekä tuntea iloa, surua, pettymystä ja jännitystä.

Kuvaosuus saa supistua vähitellen, mutta vielä useita vuosia lapsi saa kuvasta tukea kertomukseen ja valitsee mielellään kuvitettuja satukirjoja. Viisi-kuusivuotiasta kiinnostavat lähes kaikki lukemisen lajit; sadut, yksinkertaiset tietokirjat, lorut, runot. Lapsella tulisi olla muutamia aivan omia kirjoja.

Lisäksi voit lainata kirjastojen lastenosastoilta kaikenikäisille lapsille sopiva katselu- ja lukukirjoja. Sieltä saa myös neuvoja sopivan kirjallisuuden valitsemiseksi eri-ikäisille lapsille.

YHDESSÄ POHTIMINEN

Lue kirjaa selvästi ja ilmeikkäästi äänenpainoja vaihdellen. Selitä lapselle oudot sanat. Innosta häntä kysymään, esittämään omia mielipiteitään ja tunteitaan. Pohdi yhdessä lapsen kanssa kirjassa esitettyjä asioita tai pyydä häntä kertomaan kirjan tapahtumat omin sanoin. Näin hän oppii hallitsemaan asiakokonaisuuksia ja Sinä opit ymmärtämään lapsesi ajattelutapaa.

JOS OLET HUOLESTUNUT LAPSESI PUHEESTA

Älä kiinnitä huomiota pienen lapsen puheen puutteellisuuksiin liian aikaisin.

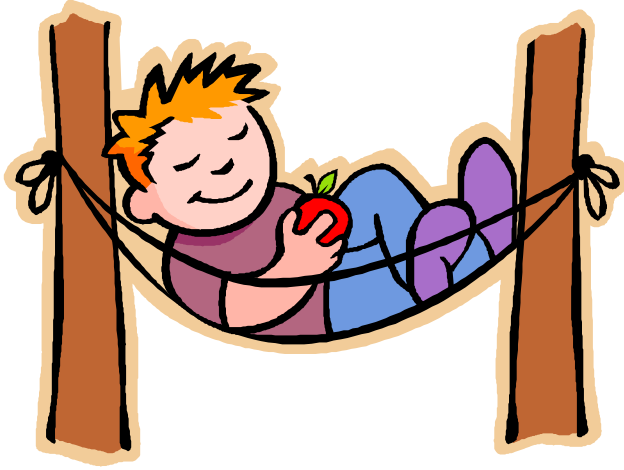
Tärkeintä on, että hänellä säilyy puhumisen ilo.

Sinä teet parhaasi lapsesi kielellisen kehityksen vuoksi.

Mikäli olet kuitenkin huolestunut lapsesi puheenkehityksestä, ota asia puheeksi neuvolassa.

Neuvolan henkilökunta ohjaa myös puheenkehitykseen liittyvissä asioissa. Neuvolasta lapsesi ohjataan tarvittaessa puhehäiriöalan asiantuntijoiden tutkimuksiin.

LAPSI TARVITSEE
MYÖS HILJAI SUUTTA
- AIKAA OMIEN
AJATUSTEN KEHITTYMI SELLE.

eksote